

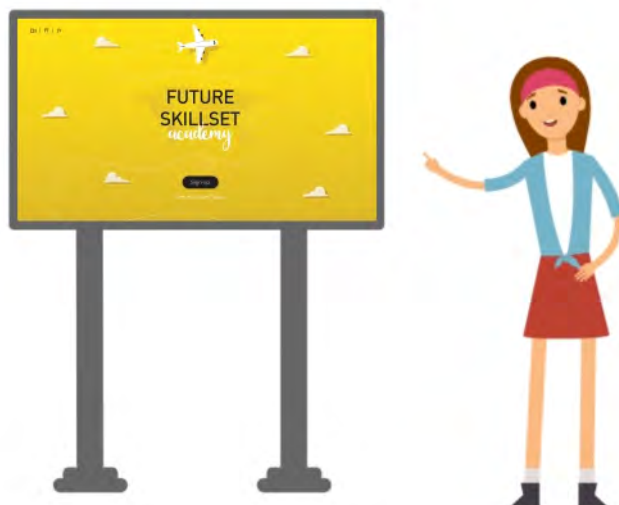
FUTURE
SKILLSET
academy

PRAKTISKI SOĻI NĀKOTNES PRASMJU APGŪŠANAI

Rokasgrāmata jaunatnes darbiniekiem, kuri ikdienā strādā ar jauniešiem

SATURS

IEVADS ROKASGRĀMATĀ	3
NĀKOTNES PRASMES	4
ievads	
1. nodarbība	4
Cik spoža ir nākotne? Šodienas un rītdienas top prasmes	
2. nodarbība	6
Kas tu esi? Iepazīsti sevi un uzplauksti!	
3. nodarbība	8
Daba pretstatā videi. Debates gadsimtu ilgumā	
DARBA VIETAS	10
ievads	
1. nodarbība	11
Ievads par darba tirgus prasībām un vajadzībām. Kāds izskatās konkurētspējīga darba meklētāja profils?	
2. nodarbība	12
Kā izcelties ar labu CV?	
3. nodarbība	14
LinkedIn profils. Kādēļ tāds vajadzīgs?	
4. nodarbība	16
Sagatavosimies darba intervijas simulācijai!	
Intervijas jautājumu sagatavošana	17
UZŅĒMĒJDARBĪBA	18
ievads	
1. nodarbība	19
Globālās tendences un iedvesmojoši biznesa stāsti	
2. nodarbība	20
Attīsti savu ideju ar dizaina domāšanas palīdzību – I DAĻA	
3. nodarbība	21
Atīsti savu ideju ar dizaina domāšanas palīdzību – II DAĻA	
4. nodarbība	23
Atīsti savu ideju ar dizaina domāšanas palīdzību – III DAĻA	
Prototips ir agrīns produkta veidošanas paraugs, modelis vai izmēģinājums, lai testētu koncepciju vai procesu	24
NEFORMĀLĀ MĀCĪŠANĀS/IZGLĪTĪBA	25
UN IZAUGSMES IESPĒJAS	
ievads	
1. nodarbība	25
Neformālā mācīšanās un izaugsmes iespējas	
2. nodarbība	28
Brīvprātīgais darbs un neformālā mācīšanās	
3. nodarbība	30
Projektu vadība	
4. nodarbība	32
Sociālo inovāciju projektu izstrāde	

IEVADS ROKASGRĀMATĀ

Kas ir rokasgrāmata un kā to labāk lietot?

Darbs ar jauniešiem ikdienā ir ļoti liels ieguvums, tomēr arī sarežģīts un izaicinošs uzdevums. Tehnoloģiskie sasniegumi, sociālo tīklu platformas, darba vide un paši jaunieši pastāvīgi mainās, attīstās un prasa jaunas zināšanas, prasmes un pieredzi. Viņu virzītājspēks ir alkas izzināt pasauli, un mēs varam uz to mierīgi noraudzīties vai arī aktīvi iesaistīties viņu attīstības ceļā. Jaunatnes darbinieki vienmēr ir spēlējuši lielu lomu jauniešu dzīvē. Un mēs vēlamies sniegt ieteikumus, kā labāk ar jauniešiem runāt par pašreizējām tendencēm nākotnes prasmju jomā.

Katrs no četriem rokasgrāmatā aprakstītajiem tematiem ir sadalīts vairākās nodarbībās, kas ir izveidotas 40 minūšu ilgai klātienē vai tiešsaistes nodarbībai ar jauniešiem. Šajā rokasgrāmatā dotās tēmas, saturu un norādījumus varat izmantot, lai izveidotu un pielāgotu nodarbību atbilstoši savām vajadzībām. Tas kopā ar tiešsaistes platformu www.yourfutureskills.com palīdzēs jums izskaidrot nākotnes prasmju tēmu izklaidējošā, informatīvā un atbilstošā veidā.

Šī rokasgrāmata ir viens no projekta “Future Skillset 2.0” rezultātiem. Projekts ir īstenots ar programmas Erasmus+ atbalstu, un tā mērķis ir iedvesmot, izglīt un dot iespēju personisko un profesionālo nākotnes prasmju attīstīšanai. Projekta ietvaros paredzēts veicināt jauniešu personisko prasmju attīstību, īstenojot virkni pasākumu, kas vērsti uz 1) personīgo attīstību, nodrošinot jauniešiem personīgo prasmju kopuma apguvi, 2) izpratnes veicināšanu par personiskās attīstības nepieciešamību un tās labvēlīgo ietekmi uz dzīves kvalitāti, un 3) uzņēmējdarbības gara veicināšanu.

Projektu īsteno stratēģiskie partneri: vadošais partneris ir nevalstiskā organizācija Latvijas Jauno uzņēmēju centrs “Jobs & Society”, kuras mērķis ir atbalstīt uzņēmējdarbības attīstību Latvijā, sniedzot profesionālus padomus cilvēkiem, kas domā par uzņēmējdarbības uzsākšanu. Projekta partneris ir Advancis Business Solutions LTD (Portugāle). Šajā uzņēmumā darbojas dinamiska dažādu profesionāļu grupa, kuras misija ir dot cilvēkiem iespējas mācīšanās, personāla vadības un līderības jomā.

Lai veicas, iedvesmojot jauniešus kļūt par nākotnes līderiem, jo mēs zinām, ka viņi tādi būs!

NĀKOTNES PRASMES

Ievads

Runājot par šobrīd tik aktuālo nākotnes prasmju tēmu, ir jādodomā arī par tehnoloģisko progresu, globalizāciju, izglītības nozīmi, iespēju radīšanu un darba dzīvi. Šis sarežģītais temats var izraisīt apjukumu un satraukumu, it īpaši jauniešu vidū. Raksti, plašsaziņas līdzekļi, influenceri, organizācijas un valdības dara visu iespējamo, lai sagatavotu mūs gaidāmajām pārmaiņām un brīdinātu par tām, kas jau notiek, bet ir vajadzīgs skaidrs prāts un plašāks skats uz sistēmiskajām pārmaiņām un to, kā tās ietekmē katru no mums. Mēs pastāstīsim par šobrīd notiekošo diskusiju, tēmām, pētījumiem un sniegsim nākotnes prasmju piemērus, kas ir svarīgi jau šodien, lai palīdzētu jauniešus sagatavot rītdienai.

Šajā nodaļā pievērsīsimies nākotnes prasmju tēmai, pastāstot par jaunākajiem pētījumiem un aplūkojot aktuālo informāciju. Mēs palūkosimies, kādas pārmaiņas ir ieviesis tehnoloģiskais progress un globalizācija un kā tas ietekmē darbavietu nākotni. Zinot par gaidāmajām pārmaiņām, jaunieši var sagatavoties un pielāgoties iepriekš. Domāšana par nākotnes izaicinājumiem jauniešiem palīdzēs jau šodien.

1. nodarbība

Cik spoža ir nākotne? Šodienas un rītdienas top prasmes

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Cik spoža ir nākotne?	Video + diskusija	15 min
2.daļa	21 nākotnes profesija	Prezentācija	10 min
3.daļa	Prāta vētra par nākotnes profesijām	Praktisks uzdevums + diskusija	15 min

Cik spoža ir nākotne?

Lai iedziļinātos šajā tēmā, sāksim ar ievada video, kuru veidojusi šajā jomā vadošā pētniecības organizācija NESTA. Video palīdzēs uzsākt diskusiju ar jauniešiem par gaidāmajām izmaiņām darba vidē, izglītībā, konkurētspējā un jau šodien veicamajiem pasākumiem:

[Noskaties video šeit](#)

Pēc video noskatīšanās var pārrunāt tajā atainotās tēmas, lai ļautu jauniešiem vairāk mijiedarboties, daloties ar savām atklāsmēm un viedokļiem.

Tālāk ir minētas dažas diskusiju tēmas, ar kurām varētu sākt:

1. NESTA pētījumi rāda, ka tikai viens no pieciem darbiniekiem strādā profesijās, kas izzudīs. Šis skaitlis ir daudz zemāks nekā liecina nesen veiktie pētījumi par automatizāciju. Lai gan citi pētījumi prognozē, ka samazināsies ar lauksaimniecību, tirdzniecību un būvniecību saistīto profesiju skaits, NESTA uzskata, ka minētajās nozarēs speciālistiem ar īpašām prasmēm varētu būt daudz iespēju. Palūdziet jauniešus nosaukt 5-10 profesijas, kas tuvāko 10 gadu laikā pazudīs. Diskutējiet par to, jautājot, kāpēc tieši šīs profesijas un kāpēc viņi tā domā.
2. Starppersonu komunikācijas prasmes ir kļuvušas ļoti vērtīgas: tās ietver mācīšanos, sociālās prasmes, orientāciju uz klientu un pārliecināšanas prasmi. To ir svarīgi zināt, izvēloties studiju virzienu, kā arī ārpuskolas aktivitātes. Kādas citas prasmes, viņuprāt, ir vajadzīgas, lai gūtu panākumus mūsdienu pasaulē?
3. Vai mašīnas aizstās cilvēkus? Uzdodiet šo jautājumu, lai pārietu uz nākamo nodarbības sadaļu, un tas būs arī nākamā video ievads.

Kā liecina LinkedIn pētījums, ASV gados jauni darba ņēmēji pirmajos 10 gados pēc augstskolas absolvēšanas četras reizes maina darbu, lai arī ne vienmēr karjeru. Darbavietu mainīgais raksturs jau tagad rada pārmaiņas darba tirgū, tāpēc ir pilnīgi loģiski meklēt sev dažādus karjeras ceļus un nodrošināties nākotnei, papildinot savu CV ar jaunām prasmēm, kas tiks novērtētas ilgtermiņā. Šobrīd Eiropā mēs mudinām jauniešus domāt par 5 karjeru plānošanu savas dzīves ietvaros. Pārlasiet iedvesmojošu rakstu par to šeit:

[Pārlasiet iedvesmojošu rakstu par to šeit](#)

Un tad pirmais lēmums - ko studēt un kādu profesiju meklēt - vairs nešķiet tik baiss, un jūs varat runāt ar jauniešiem par to, kā vienkārši koncentrēties uz viņu karjeras pirmajiem soļiem.

Mājas darbs: varat uzdot jauniešiem uzdevumu izveidot plānu viņu turpmākajai karjerai, kurā būtu ietvertas un pamatotas visas 5 viņu nākotnes karjeras.

21 nākotnes profesija

Līdz ar straujajām tehnoloģiskajām pārmaiņām, ko mēs tik labprāt izmantojam savā ikdienas dzīvē, mainās arī darbavietu raksturs. Tieši tāpēc šķiet dīvaini izglītot un gatavot jauniešus konkrētam darbam mūža ilgumā, ja viņu nākotnes profesija vēl nav pat izgudrota. Protams, automatizācija un tehnoloģiskais progress dažas darbavietas atņems, bet galvenokārt tās, kuras vajadzētu automatizēt sliktās darba vides dēļ. Tas nav drauds jaunatnei kopumā, jo viņi jau tāpat meklē labākas darbavietas nekā viņu vecāki. Starptautisks uzņēmums Cognizant veica pētījumu un sagatavoja priekšlikumus, kādas tuvāko 10 gadu laikā varētu izskatīties 21 nākotnes profesija, piemēram: datu detektīvs, virtuālā veikala šerpa (pavadonis), finansiālās labklājības koučs un personīgās pieredzes kurators.

[Atrodi savu nākotnes darbu šeit](#)

Cognizant pētījums rāda, ka darbs vienmēr ir mainījies un pielāgojies sabiedrības progresam. Un arī to, ka daudzas pašreizējās darba vietas pasaulē nav cilvēkiem pievilcīgas vai veselīgas – tātad, vēl jo vairāk - šīm lietām būtu jāmainās. Lai gan mūs satrauc straujā tehnoloģiju attīstība un automatizācija, kas pārņem mūsu darbu, realitāte ir tāda, ka vienmēr būs vajadzīgi cilvēki, kas šīs tehnoloģijas programmē, vada un rūpējas par tām. Tātad vecās darba vietas izzudīs un rodīsies arvien jaunas. Dažas profesijas, kas varētu parādīties tuvāko 10 gadu laikā, šobrīd nav pat iedomājamas, bet situācija mainās tik strauji, ka mums tai nāksies pielāgoties. Un jaunieši šajā ziņā ir lielākie ieguvēji, jo pēc dabas viņi ir “tehnoloģiski attīstītāki” līdz ar katru nākamo paaudzi, un tas sniedz lielas iespējas.

Prāta vētra par nākotnes profesijām

Tad palūdziet saviem studentiem nākamās 10 minūtes padomāt par 10 jaunām profesijām, kas vēl nav izgudrotas. Diskutējiet ar viņiem par ideju pamatošību un iedvesmojieties no viņu interesantajām idejām! Dodiet viņiem arī uzdevumu izvēlēties savus Top 5 iekārojamākos darbus no *Cognizant* sagatavotā saraksta

2. nodarbība

Kas tu esi? Iepazīsti sevi un uzplauksti!

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Ievads personības testos	Prezentācija	5 min
2.daļa	Nākotnes prasmju TOP	Testa izpilde + diskusija	20 min
3.daļa	Radošums	Video + diskusija	15 min

levads personības testos

Vai tu esi pētnieka tips vai ideju ģenerators? Ar kādu dzīvnieku Tevi varētu salīdzināt? Vai esi komandas spēlētājs vai arī dod priekšroku individuālam darbam? Vecāki tevi mudina kļūt par baņķieri vai advokātu, bet vai tas ir tas ko vēlies un padarīs tevi laimīgu? Visi šie jautājumi ļoti bieži tiek uzdoti darba intervijās, uz tiem nākas atbildēt motivācijas vēstulēs vai draudzīgi tērzējot ar nākotnes kolēģiem. Ir labi sevi iepazīt un spēt izprast savas stiprās puses, saprast, kas rada motivāciju un dod prieku un, kāda ir tava loma komandā. Mēs visi esam atšķirīgi, un ir dabiski, ka esam spēcīgi atšķirīgās jomās. Tāpēc, veidojot savu karjeras ceļu, ir svarīgi būt patiesam pašā sākumā. Te var nākt talkā personības testi. Daudzās darba intervijās tev lūgs izpildīt uzņēmuma izveidotu testu, tāpēc ir labi pie tā pierast jau tagad. Iepazīstiniet studentus ar šiem personības testiem, kas var sniegt labāku ieskatu sevī un palīdz attiecīgi plānot savus nākamos soļus personiskajā un profesionālajā attīstībā. Katrs no šiem testiem ir atšķirīgs un ļauj par sevi uzzināt kaut ko jaunu. Dažus testus studenti var izpildīt nodarbības laikā, un dažus no tiem varat uzdot kā mājas darbus

- www.16personalities.com
- www.roquecc.edu/counseling/hollandcodes/test.asp
- www.psycho-tests.com/test/holland-career
- www.app.assessfirst.com
- www.animalinyou.com
- www.niid.lv/tests/testi_sakums.htm

Pēc viena vai vairāku testu izpildīšanas ierosiniet diskusiju par to, ko jaunieši no testa par sevi ir uzzinājuši un kas viņiem varētu noderēt ilgtermiņā. Uzdodiet vienu vai vairākus testus kā mājas darbus un lūdziet iesniegt rezultātus. Tas jums kā jaunatnes darbiniekam palīdzēs labāk izprast savu mērķauditoriju, kā arī jauniešu intereses un stiprās puses.

Nākotnes prasmju TOP

Saskaņā ar Pasaules ekonomikas foruma datiem līdz 2020. gadam papildus sarežģītu problēmu risināšanas prasmei un kritiskajai domāšanai radošums kļūs par trešo svarīgāko darbinieku prasmi. Ziņojumā "Darba nākotne" teikts: "Līdz ar strauju jaunu produktu, jaunu tehnoloģiju un jaunu darba veidu parādīšanos, darba ņēmējiem būs jākļūst radošākiem, lai gūtu labumu no šīm pārmaiņām." Turklāt, tā kā tiek prognozēta automatizācija, lai aizstātu daudzus monotonus darbus, cilvēki sāks radīt lielāku pievienoto vērtību un veiks pārdomātāku, radošāku darbu. Mainīsies arī darba vietas un tās vērtības, kas būs cieņā. Radošums ir viena no galvenajām prasmēm, kas mūs vieno un ir unikāla mums kā cilvēkiem.

Lūk, saraksts ar TOP 10 prasmēm, kuras saskaņā ar Pasaules ekonomikas foruma datiem būs svarīgākās 2022. gadā:

1. Analītiskās domāšanas un inovāciju radīšanas prasme
2. Aktīvas mācīšanās un mācīšanās stratēģiju izveides prasme
3. Radošums, oriģinalitāte un iniciatīva
4. Tehnoloģiju izstrādes un programmēšanas prasme
5. Kritiskā domāšana un spēja analizēt
6. Sarežģītu problēmu risināšanas prasme
7. Līderība un sociālās spējas
8. Emocionālā inteliģence
9. Argumentācijas, problēmu risināšanas un ideju ģenerēšanas spēja
10. Sistēmu analizēšanas un novērtēšanas prasme

Iepazīstiniet studentus ar šo sarakstu un sarīkojiet diskusiju par nākotnes TOP prasmēm, uzdodot šādus jautājumus:

1. Vai šis prasmju saraksts jūs pārsteidz?
2. Ko no šī pētījuma un tā rezultātiem varam mācīties?
3. Vai mūsu izglītības sistēma mūs sagatavo šim prasmju kopumam?
4. Ko es brīvajā laikā daru, lai apgūtu šīs prasmes?

Radošums

Saskaņā ar pētījumiem radošums ir viena no TOP 3 svarīgākajām darbinieku prasmēm. Ziņojumā "Darba nākotne" teikts: "Līdz ar strauju jaunu produktu, jaunu tehnoloģiju un jaunu darba veidu parādīšanos, darba ņēmējiem būs jāķļūst radošākiem, lai gūtu labumu no šīm pārmaiņām." Turklāt, tā kā tiek prognozēta automatizācija, lai aizstātu daudzus monotonus darbus, cilvēki sāks radīt lielāku pievienoto vērtību un veiks pārdomātāku, radošāku darbu. Mainīsies arī darba vietas un tās vērtības, kas būs cieņā. Radošums ir viena no galvenajām prasmēm, kas mūs vieno un ir unikāla mums kā cilvēkiem.

Tad kopā ar studentiem noskatieties šo video (tas ir 9 minūtes garš), kurā tiek parādīta radošuma, neatlaidības un spēcīgu indivīdu nozīme:

[Noskaties video šeit](#)

Pēc tam padiskutējiet par radošuma nozīmi. Diskusiju varat sākt ar šādiem jautājumiem:

1. Vai, jūsuprāt, radošums ir nepieciešams tikai ar mākslu saistītās profesijās?
2. Vai varat pateikt, kādu pievienoto vērtību rada radošs domāšanas veids?
3. Vai, jūsuprāt, ikvienā cilvēkā mīt radošums?

3. nodarbība

Daba pretstatā videi. Debates gadsimtu ilgumā

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	DNS spēks	Prezentācija + video	15 min
2.daļa	Talanta kods	Prezentācija + video	15 min
3.daļa	Ko es varu apgūt?	Diskusija	10 min

DNS spēks

Daži cilvēki ir ļoti talantīgi dažādās jomās, piemēram, mūzikā, sportā vai šahā. Tātad rodas jautājums - vai kāds, saņemot pareizas zināšanas un ļoti intensīvu apmācību, var kļūt par ekspertu konkrētā jomā? Vai arī ir kāda īpaša iezīme kā, piemēram, DNS, kas padara mūs vēl īpašākus iepriekš noteiktā veidā, lai mēs spētu apgūt īpašas prasmes? Vai mūsu DNS molekulas ir tik spēcīgas? Noskatieties video, lai uzzinātu vairāk par DNS un apkārtējās vides spēku. Sākumā jūs varat pastāstīt, ka cilvēku bioloģija par 99% ir tāda pati kā šimpanzēm. Tas tiešām tā ir! Jūs nevarat pretoties savām DNS, kam ir milzīgs spēks. Bet vai tas ir pilnīgi neglābjami? Vai arī, izmantojot pareizos apstākļus, mēs patiešām varam uzveikt bioloģiju? Dažreiz jūsu dzīves pieredze pārspēj DNS.

[Noskaties video šeit](#)

Talanta kods

Malkolms Gledvels (Malcolm Gladwell) ir slavens autors, kurš grāmatā "Talanta kods" ("Outliers") izskaidro 10 000 stundu likumu: ieguldot pietiekami daudz pūļu, jūs varat apgūt noteiktu prasmi eksperta līmenī. Lai gan ir tik vilinoši tam ticēt, patiesība ir daudz sarežģītāka, jo jūsu spēju apgūt konkrētu prasmi nosaka gan daba, gan vide. Bez atbilstošiem apstākļiem, vides un atbalsta jūsu dabas dotais talants var neuzplaukt un neattīstīties. Savu ceļu varat veidot paši par spīti un pateicoties īpašai DNS un pareizajiem apstākļiem. Tāpēc ņemiet to vērā un izmantojiet jums dotās iespējas!

Noskaties video, kurā Malkolms Gledvels stāsta par savu grāmatu "Talanta kods" un talantu attīstīšanu:

[Noskaties video šeit](#)

Ko es varu apgūt?

Psihologs Deivids S. Mūrs (*David S. Moore*) savā jaunākajā grāmatā "Genoma attīstīšana" ("*The Developing Genome*") skaidro, ka "jautāt, kas ir svarīgāks - gēni vai vide, ir tāpat kā jautāt, vai auto iedarbināšanai svarīgākas ir aizdedzes sveces vai degviela. Jums ir vajadzīgi abi. Tie abi ir absolūti būtiski. Uzdot jautājumu "kurš ir svarīgāks?" tiešām nav jēgas".

Lūdziet studentiem atbildēt uz šādiem jautājumiem un vadiet diskusiju:

- Kādas prasmes viņiem patiktu apgūt, ja viņi varētu izvēlēties?
- Un kāpēc tieši šī prasme?
- Vai, jūsuprāt, jums ir laiks, resursi, vide un motivācija, lai uzsāktu šo jauno aizraušanos?

Mājas darbs:

- Uzdodiet studentiem uzrakstīt eseju par to, ko viņi ir uzzinājuši par nākotnes prasmēm.
- Lūdziet viņus padomāt par viņu rīcībā esošajām prasmēm, kuras viņi vēlētos pilnveidot.
- Kādu prasmju apgūšana viņu pašreizējā vidē tiek veicināta?
- Kādas ir tendences prasmju apgūšanā, un kā es varu būt konkurētspējīgs šodienas apstākļos?

Saņemot šīs esejas, jūs uzzināsiet ļoti daudz par mūsdienu jaunatnes izaicinājumiem un sapņiem par nākotnes prasmju tēmu.

DARBA VIETAS

levads

Daudziem Z paaudzes jauniešiem darba pasaule šķiet kaut kas tāls un neaizsniedzams. Ir tādi, kas sapņo par neatkarību un pašilgtspēju, spēju dzīvot kvalitatīvu dzīvi un baudīt finansiālu labklājību. Ir arī tādi, kas baidās no nākotnes un šaubās par savām prasmēm. Daži paļaujas uz saviem vecākiem, dažiem nav uz ko paļauties, un turpmākais ceļš nešķiet ne viegls, ne skaidrs. Ar ko sākt? Kā iegūt pieredzi? Kā piesaistīt personāla atlases speciālistu uzmanību, ja esat tikai iesācējs? Tie ir tikai daži no jautājumiem, kas rodas jauniešu galvās.

Jūs kā jauniešu grupu un jaunatnes centru vadītāji, skolotāji un koordinatori esat spēcīgs kanāls, kas varētu palīdzēt jauniešiem sagatavoties saviem sapņu darbiem. Bet kā tieši? Kur sākt, kā motivēt un pārliecināt, ka viņu prasmes ir būtiskas, ka viņi ir talantīgi un tiek augsti vērtēti? Tas nav tik viegli, tomēr tas ir iespējams, nedaudz iepriekš sagatavojoties. Un kādus praktiskus instrumentus varētu izmantot jūs, lai atvieglotu jauniešu ceļu uz viņu sapņu darbu?

Mums ir atbilde. Jums pašiem ir jāapzinās, kas notiek pasaulē, kādas ir galvenās tendences nākotnes profesiju jomā, kā mainās nozares un darba tirgus. Runājot par šodienas jauniešu turpmāko karjeru, jums vajadzētu būt tālredzīgiem. Jūs sadarbojaties ar nākotnes līderiem un faktiski gatavojat viņus tām profesijām, kas vēl nepastāv. Šie jaunie cilvēki ir izslāpuši pēc iedrošinājuma un ieteikumiem, un jūs varat viņiem sniegt jaunu perspektīvu viņu sapņu piepildījumam.

Šīs rokasgrāmatas turpmākajās lappusēs jūs atradīsiet iedvesmu, praktiskus padomus un gatavu saturu nākamajām nodarbībām ar jauniešiem par to, kā sagatavoties, lai nonāktu pie sava sapņu darba.

1. nodarbība

Ievads par darba tirgus prasībām un vajadzībām Kāds izskatās konkurētspējīga darba meklētāja profils?

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Prasmes, kuras novērtē darba devēji	Prezentācija	15 min
2.daļa	Kā izveidot spēcīgu darba meklētāja profilu?	Diskusija	10 min
3.daļa	SoļiRīcība manu prasmju attīstīšanai	Praktisks uzdevums + mājas darbs	15 min

Prasmes, kuras novērtē darba devēji

Pirms jūs praktiski palīdzat jauniešiem uzlabot viņu profilus un pamanāmību personāla atlasē speciālistu vidū, būtu lietderīgi palielināt viņu izpratni par uzņēmumu prasībām un cerībām attiecībā uz nākamajiem darbiniekiem - prasmēm un īpašībām, ko meklē darba devēji.

Tas, ko šodien meklē darba devēji, vairs nav tas, ko viņi vēlējas pirms dažiem gadiem. Vajadzības mainās, un tāpat arī vēlme atrast spēcīgus kandidātus ar daudzpusīgām prasmēm un labu pieredzi. Tagad uzņēmumi vairs nemeklē tikai pieredzējušus ekspertus ar iespaidīgiem CV, kur atspoguļoti iepriekšējie sasniegumi. Mūsdienās viņi labprāt investē talantīgos jauniešos, kuri ir atvērti, zinātkāri un ar milzīgu potenciālu un vēlmi mācīties un augt arī bez izglītības konkrētā specialitātē vai gadiem ilgās darba pieredzes.

Iesākot nodarbību, pastāstiet jauniešiem par mūsdienīgu labāko darba devēju gaidām un jaunākajiem darba tirgus pētījumiem attiecībā uz prasmēm, kas tiek meklētas.

Pētījums "Darba tirgū pieprasītās prasmes" [Skills requirements in the labor market](#) ko 2018. gadā veica Jauno uzņēmēju centrs, analizējot darba sludinājumus Latvijā un Igaunijā, lai noteiktu prasmju prasības darba tirgū, atklāja interesantu ainu. Darba devēji savos nākamajos darbiniekos vēlas redzēt konkrētas personiskās iezīmes un īpašības biežāk nekā noteiktu izglītību, tehniskās vai pamatprasmes (77% sludinājumu Latvijā un 84% Igaunijā). Otra visbiežāk sastopamā prasība darba reklāmās ir valodas zināšanas (attiecīgi 77% un 73%). Gandrīz tikpat bieži nepieciešama iepriekšēja darba pieredze (75% un 69%). Konkrētas zināšanas un prasmes tiek pieminētas 63% sludinājumu Latvijā un 54% Igaunijā, turklāt aptuveni tikpat bieži nepieciešamas komunikācijas un mijiedarbības prasmes (59% un 57%). Konkrēta izglītība šajā jomā nepieciešama 53% vakancu Latvijā un 39% Igaunijā. Datorprasmes tiek minētas 38% sludinājumu Latvijā un 40% Igaunijā. Savukārt salīdzinoši reti tiek izvirzītas prasības pēc pamatprasmēm (16% un 25%) un tehniskajām prasmēm (15% un 18%).

Tas atklāj, ka tādas personiskās iezīmes kā **atbildības sajūta, precizitāte, spēja strādāt patstāvīgi, vēlme attīstīties un mācīties, orientācija uz rezultātiem, mērķtiecīgums un stresa noturība** ir šodien visbiežāk meklētās prasmes un tādējādi tām jāpievērš vislielāko uzmanību, it īpaši jaunajai paaudzei - nākotnes darbiniekiem.

Kā izveidot spēcīgu darba meklētāja profilu?

Rosiniet diskusiju un aiciniet jauniešus apspriest jūsu tikko sniegto prezentāciju par darba tirgū pieprasītākajām prasmēm. Ļaujiet studentiem diskutēt savā starpā un apspriest dažādus viedokļus.

Diskusijas jautājumi:

- Kas no tikko dzirdētā jūs pārsteidza un kāpēc? Par kurām darba devēju prasībām pret saviem nākamajiem darbiniekiem attiecībā uz iepriekš minētajām prasmēm jūs nebijāt dzirdējuši?
- Noskaidrojiet jauniešu vēlmes. Kādās nozarēs un profesijās jūs nākotnē gribētu strādāt un kāpēc?
- Daudzi darba devēji joprojām meklē kandidātus ar iepriekšēju darba pieredzi. Kādi ir alternatīvie veidi, lai gūtu darba pieredzi un iekļautu to savā CV? (Iesakām dalību Ēnu dienās, skolu projektus, praksi, NVO darbu, brīvprātīgo darbu utt.)

Soļi prasmju uzlabošanai

Tagad ir pienācis laiks studentiem dot praktisku uzdevumu, lai viņi varētu individuāli pārdomāt, kā rīkoties, lai uzlabotu prasmes, kas varētu dot labumu viņiem kā nākamajiem darbiniekiem.

Jautājumi individuālām pārdomām:

- Kādas ir tavas jau esošās spēcīgākās prasmes, kas varētu būtu tavas kā potenciālā darbinieka konkurētspējas priekšrocības?
- Kādas prasmes tev trūkst un vai vēlies uzlabot savu darba meklētāja profilu?
- Izveido sarakstu ar 5 uzdevumiem, kurus apņemies veikt, lai uzlabotu savas prasmes. Izveido laika grafiku un uzraksti iknedēļas uzdevumus.

Uzdodiet jauniešiem mājās izpētīt tos uzņēmumus, kuros viņi vēlētos strādāt. Vai šie uzņēmumi piedāvā darbu? Kādas prasības tiek izvirzītas darba kandidātiem? Nākamajā nodarbībā lūdziet dalīties ar saviem atklājumiem un rosiniet diskusiju.

2. nodarbība

Kā izcelties ar labu CV?

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Padomi mūsdienīga CV izveidei	Prezentācija	10 min
2.daļa	Mans nākamais darbs	Individuālas pārdomas	5 min
3.daļa	CV izveide	Praktisks uzdevums + mājas darbs	25 min

Padomi mūsdienīga CV izveidei

Mēs uzskatām, ka CV nav jāveido diezgan garlaicīgs - Word dokumenta formātā, melns uz balta. Droši vien katrs vismaz reizi savā dzīvē ir uzrakstījis šādu CV. Mēs vēlētos mudināt lauzt šo stereotipu un nodot ziņu jauniešiem, ka ir labāki veidi, lai pūlī izceltos. Kā tad lieliskam CV būtu jāizskatās?

Darba devēja acīs CV ir pirmais iespaids par kandidātu. CV jāuztver kā dokuments sava mārketinga veidošanai. Tam jābūt diezgan skaidram un kodolīgam, tajā pašā laikā precīzi formulētam un "piesaistošam", lai personāla atlases speciālists vēlētos kandidātu labāk iepazīt un uzaicināt viņu uz interviju.

Izglītojiet savus studentus tā, lai viņi domātu ārpus rāmjiem ar mērķi pūlī izcelties. Iedvesmojiet tos ar reāliem piemēriem par izciliem CV. Pat pasaules ietekmīgākajiem cilvēkiem ir izdevies savus profilus salikt labskanīgā un labi noformētā 1 lapas formātā ([1pager](#)). Domājam, ka arī studenti spēj to izdarīt.

Lūk, daži padomi par lieliska CV izveidi, ar kuriem jūs varētu iepazīstināt savus studentus:

- **Pielāgo CV ikvienai vakancei, jo nav tāda CV, kas derētu visiem gadījumiem.**
- **Pievieno savu profesionāla izskata foto (nav obligāta lieta, bet jauks veids kā personalizēt savu CV).**
- **Neaizmirsti par e-pasta adresi, kam jāizskatās profesionāli (labākā pieeja: vārds.uzvārds @....., sliktākā pieeja: babe20xxxx @.....).**
- **Pievērs uzmanību CV sadaļām un tam, kādu informāciju par sevi vēlies sniegt savam nākamajam darba devējam. Esi mazliet radošs un pievieno kaut ko interesantu, kas liks personāla atlases speciālistam tevi atcerēties (piemēram, lietas, ar kurām tu visvairāk lepojies).**
- **Pievieno aprakstu par sevi un motivāciju pieteikties darbam, izcel savas stiprās puses, prasmes un pieredzi. Atsaucies uz konkrētās vakances prasībām.**
- **Profesionālā pieredze: darbavietas, projekti, prakses vietas, brīvprātīgais darbs. Mēģini pielāgot sarakstu tā, lai tas atbilstu vakancei, kurai piesakies. Esi stratēģisks! Īsi uzskaiti savus pienākumus un sasniegumus katrā vietā.**
- **Rakstot par savu formālo un neformālo izglītību un apmeklētajiem kursiem, kā arī saņemtajiem sertifikātiem, nepazaudē saikni ar konkrēto vakanci. Pievieno dažus atslēgvārdus par prasmēm un zināšanām, ko esi ieguvis katrā izglītojošajā pasākumā.**
- **Izmanto funkciju Bold, lai izceltu svarīgākos atslēgvārdus.**
- **Pārbaudi pareizrakstību un gramatiku un izmanto profesionālu valodu.**
- **Nav jābūt dizainerim! Izmanto vienkāršus bezmaksas dizaina rīkus, kas atrodami tiešsaistē, piemēram, www.canva.com, lai izveidotu CV, balstoties uz jau iepriekš izstrādātām un skaistām CV veidnēm.**

Mans nākamais darbs

Dodiet studentiem nedaudz laika, lai viņi padomātu par savu nākamo darbu. Kāds ir CV izveides mērķis? Uz kādu amatu viņi vēlas pieteikties? Palūdziet, lai viņi atgriežas pie saviem mājasdarbiem, kur jūs lūdzāt veikt nelielu izpēti par darbiem, kas viņus interesē, kā arī prasībām attiecībā uz vakancēm. Veidojot CV, jāņem vērā konkrētās vakances prasības. Pastāstiet saviem studentiem, ka ir svarīgi, lai CV būtu pielāgots konkrētai vakancei. Ir normāli pārtaisīt CV, to pielāgojot katram konkrētajam amatam. Šis ir mājas darbs, kas jāpaveic, lai pēc tam varētu izcelties un, iespējams, gūt panākumus atlases procesā.

CV izveide

Tagad ir pienācis laiks radoši izpausties un sagatavot CV, ko studenti varētu izmantot, piesakoties uz viņu izvēlētajiem amatiem.

Mudiniet studentus izmantot bezmaksas dizaina rīkus CV izveidei, piemēram, iepriekš pieminēto www.canva.com. Iesakiet viņiem meklēt iedvesmu internetā pieejamajos izcilajos CV piemēros.

Uzdevums studentiem:

- Izveido 1 lapa CV — profesionālo kopsavilkumu, kurā ir atsevišķas sadaļas: par tevi kā personu, par tavu motivāciju pieteikties darbam, par tavām prasmēm, kā arī par tavu izglītību un profesionālo pieredzi.
- Jūsu studenti, iespējams, nepabeigs savu CV izveidi šīs nodarbības laikā, tāpēc uzdodiet to pabeigt mājās. Nākamajā nodarbībā atvēliet laiku CV prezentācijām un to apspriešanai.

3. nodarbība

LinkedIn profils. Kādēļ tāds vajadzīgs?

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Kādēļ LinkedIn ir svarīgs? Padomi lieliska profila izveidei	Prezentācija	10 min
2.daļa	Izpētiet LinkedIn pasauli	Individuāla izpēte	10 min
3.daļa	Profila izveidošana	Praktisks uzdevums + mājas darbs	20 min

Kādēļ LinkedIn ir svarīgs?

[LinkedIn](#) ir lielākā un spēcīgākā platforma profesionāliem kontaktiem. LinkedIn ir vieta, kur notiek darījumi. Tā ir arī vieta, kur lielāko daļu laika pavada personāla atlases speciālisti, lai atrastu kandidātus dažādiem amatiem. LinkedIn ir arī darba meklēšanas platforma, un, kas ir vislabāk, ne tikai lokāli, bet arī globāli. Te jūsu ērtībām vienotā platformā ir apkopotas visu pasaules darba devēju vakances.

Tādēļ ir svarīgi palielināt studentu informētību par LinkedIn piedāvātajām iespējām un sākt viņus "iesildīt" jau agrīnā posmā tā, lai viņi varētu iesaistīties šajā globālajā profesionālo kontaktu un tīklu veidošanas, uzņēmējdarbības un darba iespēju tirgū.

Sāciet šo nodarbību, informējot studentus par LinkedIn un tā plašajām iespējām, un dodiet ievirzi, lai vēlāk viņi varētu izveidot savu profilu LinkedIn.

Ieteikumi, kurus varat sniegt studentiem lielisku LinkedIn profilu izveidei:

- **Profila foto (Profile picture):** tam ir jābūt profesionāls iespaids. Ne pārāk nopietns vai garlaicīgs, drīzāk pozitīvs un atvērts iespaidu rosinošs, vislabāk, ja tas ir profesionāla fotogrāfa uzņemts foto.
- **Fona attēls (Background picture):** ir vērts atrast atbilstošu fona attēlu, jo tā vizuālais saturs var piesaistīt cilvēku uzmanību.
- **Virsraksts (Headline):** tieši zem nosaukuma sadaļā Profils ieteicams ievietot labu virsrakstu. Tam ir jābūt konkrētam, saprotamam un pievilcīgam. Standarta veids, kā izveidot virsrakstu, ir “Darba amats uzņēmumā” vai to papildinot ar kādām kompetencēm vai kompetenču jomām. Piemēram, “Jurisprudence”, “Digitālais mārketing”, “Tīmekļa dizains” vai tamlīdzīgi. Ja persona meklē darbu, piemēram, “Gatavs jaunām darba iespējām” vai vēl specifiskāk: “Gatavs jaunām darba iespējām IT jomā”. Studenti varētu veidot virsrakstu arī šādā veidā: “Mārketinga students meklē prakses vietu sociālo mediju jomā”.
- **Funkcija “Atvērts darba iespējām” (Open to job opportunities)** Profila sadaļā: var izvēlēties, vai to rādīt visiem LinkedIn lietotājiem vai tikai personāla atlasē darbiniekiem. Aktivizējot šo funkciju, profils izcelsies. Šajā sadaļā var norādīt arī vēlamo amata nosaukumu, atrašanās vietu, sākuma datumu un darba veidus.
- **Sadaļa “Par” (About):** tā ir vieta, kur ievietot aprakstu par sevi un savām prasmēm, kā arī īsu pieredzes kopsavilkumu. Iesakiet pievienot atslēgvārdus, jo LinkedIn meklētājprogramma tos atrod. Ja cilvēks meklē darbu, šajā sadaļā ir lietderīgi uzrakstīt arī to, ko viņš meklē. Šī ir vieta, kur pastāstīt savu stāstu un parādīt savu unikalitāti.
- **Sadaļa “Pieredze” (Experience):** Ieteicams uztvert šo sadaļu nopietni. Var norādīt arī brīvprātīgo darbu un praksi. Ierosiniet uzskaitīt tikai visatbilstošāko pieredzi un katras darba vietas aprakstā ietvert galvenos pienākumus un sasniegumus. Iesakiet iekļaut tikai visatbilstošāko pieredzi. Piemēram, pieredzi viesmīļa darbā vasarā var nerakstīt, ja cilvēks meklē amatu IT jomā.
- **Sadaļa “Izglītība” (Education):** tā ir vieta, kur uzskaitīt apmeklētās skolas un iegūtos diplomus. Šeit var aprakstīt arī svarīgākos apgūtos mācību priekšmetus, kā arī dalību projektos un apmaiņas programmās.
- **Sadaļa “Prasmes” (Skills):** iesakiet pievienot atbilstošas prasmes un padomāt par **atslēgvārdiem**. Personāla atlasē speciālisti iespējamo kandidātu meklēšanai izmanto atslēgvārdus.
- Iesakiet izmantot **rekomendāciju iespējas (Endorsement option)**, lai rekomendētu citu cilvēku prasmes un lūgtu atsauksmes par savām prasmēm.
- **Rekomendācijas (Recommendations)** par sevi var lūgt arī jūsu LinkedIn tīklā esošajiem cilvēkiem, piemēram, kolēģiem un skolotājiem.
- Pastāv arī iespēja pievienot apgūtos **kursus** (plus **sertifikātus**, ja tādi ir), **projektus, valodas**, kuras protat, un savus **sasniegumus**.
- Ir svarīgi paplašināt savu kontaktu loku, lai “saudraudzētos” ar atbilstošiem cilvēkiem. Mudiniet studentus būt aktīviem, atzīmēt ar “patīk” citu cilvēku veidoto saturu, ievietot savus rakstus un ziņas, pievienoties interešu grupām un piedalīties diskusijās.

Izpētiet LinkedIn pasauli

Atļaujiet saviem studentiem, izmantojot Google meklēšanas funkciju, uz kādu laiku dziļi ienirt LinkedIn, lai izpētītu kādus izcilus LinkedIn profilus, gan pieredzējušus profesionāļus, gan studentus. Lai studenti iedvesmojas no cilvēkiem, kuri tiešām ir izveidojuši lieliskus profilus. Iesakiet izlasīt dažus rakstus, kuros aprakstītas daudzās LinkedIn funkcijas, kā arī noderīgi ieteikumi izskatīga LinkedIn profila izveidei

Profila izveidošana

Dodiet studentiem laiku reģistrēties šajā platformā un praktiski uzsākt LinkedIn profila izveidi. Uzdodiet profila izveides pabeigšanu kā mājas darbu.

Veltiet nākamo nodarbību jaunizveidoto profilu prezentācijai un apspriešanai. Lai jaunieši iedvesmojas no saviem vienaudžiem un saņem ieteikumus vēlamajiem uzlabojumiem.

4. nodarbība

Sagatavosimies darba intervijas simulācijai

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Darba intervijas. Ievads un vingrinājums	Prezentācija	10 min
2.daļa	Vakanču meklēšana	Praktisks uzdevums	10 min
3.daļa	Intervijas jautājumu sagatavošana	Praktisks uzdevums	20 min

Darba intervijas. Ievads un vingrinājums

Ir vērts veltīt atsevišķu moduli studentu darba interviju simulācijai. Tas ir lielisks veids, lai kopā ar vienaudžiem izspēlētu lomas it kā tās būtu reālās intervijas dzīvē.

Sāciet šo nodarbību, sniedzot norādījumus par to, kā sagatavoties darba intervijai un ko no tās sagaidīt. Lūk, daži padomi:

- **Pārliecinies, vai esi informēts par norunāto intervijas laiku, vietu un prasībām;**
- **Ja kaut kas nav skaidrs, uzdod jautājumus;**
- **Izvēlies atbilstošu ģērbšanās stilu un apģērbu;**
- **Izpēti konkrēto uzņēmumu un amatu;**
- **Sagatavo savu uzstāšanos - īsu un skaidru prezentāciju par sevi, savām prasmēm un pieredzi;**
- **Sagatavojies testam (ja tas ir plānots);**
- **Ja intervija notiks tiešsaistē, iepriekš notestē tiešsaistes sanāksmes rīkus;**
- **Sagatavo jautājumus, kurus vēlies uzdot uzņēmumam.**

Vakanču meklēšana

Dodiet studentiem uzdevumu atrast dažādos darba meklēšanas portālos pieejamās viņus interesējošās vakances un izvēlieties vienu vakanci, uz kuru viņi būtu ieinteresēti pieteikties.

Sadaliet studentus grupās pa 3 un palūdziet viņiem samainīties ar izraudzītajām vakancēm, saviem vienaudžiem pastāstot par attiecīgās vakances prasībām. Šī vingrinājuma rezultātā katram studentam jāsaņem cita studenta izvēlēta vakance. Turpmākajos vingrinājumos šīs pašas studentu grupas darbosies kopā, lai sagatavotos darba intervijai.

Intervijas jautājumu sagatavošana

Kārtīgi izlasi tava grupas biedra izraudzītās vakances prasības. Iztēlojies, ka esi īsts personāla atlases speciālists un sagatavo intervijas simulācijas jautājumus, kurus tu otram studentam varētu uzdot īsas intervijas laikā. Izpēti internetā pieejamo informāciju, lai gūtu iedvesmu no darba interviju jautājumiem uz līdzīgiem amatiem. Atceries, ka jāuzdod atvērtie jautājumi, nevis tādi, uz kuriem var atbildēt ar vienkāršu 'jā' vai 'nē'. Tev ir iespēja uzdot 7- 10 jautājumus.

Ierosinājumi nākamajai – 5.nodarbībai

5. nodarbība

Veltiet nākamo nodarbību lomu spēlēm – darba intervijām. Lai grupās paliek tie paši 3 cilvēki. Viens darbosies kā intervijas moderators, otrs - kā intervējamais, bet trešais - kā novērotājs, kurš pierakstīs novērojumus un pēc intervijas simulācijas sniegs atgriezenisko saiti. Kad viena intervija ir pabeigta, grupa maina lomas. Nodarbības beigās katram studentam ir bijusi iespēja iejusties visās 3 lomās:

1. **intervijas moderators;**
2. **intervējamais;**
3. **novērotājs.**

Šāda lomu spēle palīdzēs noteikt vājos punktus, kas būtu jāuzlabo, līdz notiks īsta intervija. Vai intervējamais, atbildot uz konkrētiem jautājumiem, minēja reālus piemērus no savas pieredzes? Kā viņš/viņa uzvedās? Vai ir kādi ieteikumi uzlabojumiem? Vai atbildes bija skaidras vai kaut kas nebija saprotams?

UZŅĒMĒJDARBĪBA

levads

Strādājot ar jauniešiem daudzus gadus, esam novērojuši, ka tēma, kas patiešām piesaista viņu uzmanību, ir uzņēmējdarbība. Kā uzsākt biznesu? Kur meklēt idejas? Kā gūt panākumus? Ja nu es ciestu neveiksmi? Kur meklēt atbalstu? Tie ir tikai daži no jautājumiem, kurus jaunieši uzdod.

Skolas gadi nodrošina ideālu laiku un vietu, kur spēlēt ar uzņēmuma izveidošanas idejām. Tas ir dzīves laiks, kad cilvēks vēl nav iepazīis skarbo pieaugušo dzīves realitāti un izbaudījis reālo biznesa pieredzi, kas daudzus aizbiedē, bet paliek tikai drosmīgākie un čaklākie. Skola ir kā vērtīga smilšu kaste, kuru var izmantot, lai eksperimentētu un pārbaudītu idejas un scenārijus. Skolā satiktie draugi kļūst par kontaktpersonām un paziņām uz mūžu. Daži no viņiem var kļūt arī par nākotnes biznesa partneriem.

Jūs kā skolotājs, koordinators vai jaunatnes darbinieks esat svarīgs starpnieks un padomdevējs, kas vada jauniešus un palīdz viņiem spert pirmos soļus eksperimentālā biznesa pasaulē.

Mēs esam sagatavojuši dažas nodarbības ar ieteikumiem un metodēm, kas var kļūt par jūsu iedvesmas avotu, gatavojoties nākamajiem piedzīvojumiem kopā ar jūsu jauniešiem, lai iedvesmotu viņus kļūt par uzņēmējiem.

1. nodarbība

Globālās tendences un iedvesmojoši biznesa stāsti

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Globālās tendences biznesā	Prezentācija	15 min
2.daļa	Uzņēmēja stāsts	Prezentācija, jautājumu un atbilžu sesija	25 min

Pirms studenti uzsāk nākotnes uzņēmējdarbības tēmas izpēti, ir labi viņus informēt par dažām nākotnes idejām un globālām biznesa tendencēm. Kādas idejas veidos mūsu dzīvi nākamajos gados? Kuras darbības jomas ir vērts apsvērt, domājot par biznesa ideju? Kas varētu noderēt ne tikai šodien, bet arī nākotnē?

Parasti jauniešiem rūp pasaules attīstība, un viņi ir gatavi izpētīt dažādas iespējas. Viņi vēlas šajā pasaulē radīt pārmaiņas, tāpēc mudināsim viņus izvirzīt augstus mērķus un sapņot lielus sapņus.

Sagatavojiet prezentāciju, lai radītu studentos izpratni par globālajām tendencēm. Lai viņi ir informēti un iedvesmoti par radošajām, uzņēmējdarbības, sociālajām un tehnoloģiju attīstības tendencēm. Tādējādi var rasties labas idejas viņu nākotnes uzņēmējdarbībai.

Tādas jomas kā:

- globālā pandēmija,
- mākslīgais intelekts,
- virtuālā realitāte,
- bezatkritumu dzīvesveids,
- klimata pārmaiņas,
- finanšu tehnoloģijas,
- atjaunojamā enerģija,
- digitālās pasaules radītais stress vai citas

var kļūt par viņu iedvesmas avotu, un varbūt tur slēpjas nākamā spožā ideja.

Internets ir pilns ar neskaitāmām turpmāko gadu prognozēm. Piemēram, tāds globālās vadības konsultāciju uzņēmums kā [McKinsey & Company](#), katru gadu publicē rakstus par nākotnes prognozēm, kas varētu jums noderēt, gatavojot savu prezentāciju. Iedvesmojiet jauniešus izpētīt globālās tendences tehnoloģiju un patēriņa preču jomā, kā arī vispārējās sabiedrības tendences kopumā. Iesakiet viņiem padomāt par to, kā šīs tendences varētu atklāt cilvēku jaunās vajadzības. Svarīgākais darbs, kas jāpaveic, domājot par biznesa ideju, ir atrast reālu problēmu, ar kuru cilvēki saskaras, kurai varētu piedāvāt biznesa risinājumu, ņemot vērā globālās inovācijas tendences. Mēs palīdzēsim jums sagatavoties šai tēmai nākamajās nodarbībās.

Uzņēmēja stāsts

Nekas neiedvesmo vairāk kā reāli stāsti par īstiem cilvēkiem. Iesakām uzaicināt uz nodarbību reālu uzņēmēju, lai viņš jūsu studentiem sniegtu prezentāciju. Lai iegūtu kontaktus, sazinieties ar vietējo biznesa inkubatoru. Uz šādiem ielūgumiem cilvēki parasti labprāt atsaucas, un jums tas būtu liels ieguvums. Jūs būsit pārsteigts, cik daudz jautājumu jaunieši ir gatavi uzdot, lai uzzinātu vairāk par uzņēmēja pieredzi biznesa pasaulē, it īpaši par laiku, kad uzņēmējdarbība tika uzsākta.

2. nodarbība

Attīsti savu ideju ar dizaina domāšanas palīdzību – I DAĻA

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Ievads dizaina domāšanā	Prezentācija	10 min
2.daļa	Meklējam risināmās problēmas	Praktisks uzdevums	30 min

Ievads dizaina domāšanā

Dizaina domāšana ir radošs veids, lai sadarbības procesā rastu problēmu risinājumus, attīstītu produktus un pakalpojumus, kā arī uzlabotu procesus, iejūtoties lietotāju ādā un radot tos kopīgi, nevis lietotāju vietā vai priekš viņiem.

Šī metodoloģija ir ļoti noderīga, strādājot ar jauniešiem, kad viņi sper pirmos soļus biznesa ideju ģenerēšanā. Tas ir alternatīvs veids, lai paskatītos uz idejām no lietotāju viedokļa un saprastu, kādas lietotāju problēmas varētu tikt atrisinātas, izmantojot šīs idejas.

Sāciet nodarbību ar ievadu dizaina domāšanā, izskaidrojiet procesu un soļus un sniedziet dažus iedvesmojošus piemērus, kur praksē tiek izmantota dizaina domāšana. Tas varētu izskatīties šādi:

Dizaina domāšana ir strukturēts process, metožu un domāšanas kopums, kas var palīdzēt atrast, attīstīt un pārbaudīt biznesa idejas un koncepcijas. Vissvarīgākais ir tas, ka dizaina domāšana pirms idejas izstrādes palīdz atklāt problēmu, kuru jūs ar sava uzņēmuma palīdzību varētu palīdzēt šiem cilvēkiem atrisināt.

Dizaina domāšanas procesā parasti ir vairāki posmi:

- **EMPĀTIJA,**
- **DEFINĒŠANA,**
- **IDEJOŠANA,**
- **PROTOTIPĒŠANA,**
- **TESTĒŠANA,**
- **ATKĀRTOŠANA,**
- **PIEGĀDE.**

Tas nav lineārs process, jebkurā brīdī iespējams atgriezties pie jebkura soļa.

Kā dizaina domāšanu pielietot praksē? Mēs iesakām aplūkot rīku komplektu "[Dizaina domāšana biznesa ideju izstrādei](#)" - publikāciju, kas piedāvā vienkāršus rīkus, ko vari ātri izmēģināt, lai testētu idejas bez lieliem laika un resursu ieguldījumiem. Tā nodrošina metožu kopumu, kuras var izmantot, izmēģinot biznesa idejas un domājot par sava uzņēmuma izveidi. Šeit ir iekļautas tādas metodes kā problēmu medības, tirgus izpētes rīki, lietotāja persona, problēmu definēšana, ideju ģenerēšana, testēšanas rīki un citas.

Meklējam risināmās problēmas

Sadaliet studentus grupās no 3 līdz 5 cilvēkiem. Šīs grupas strādās kopā arī nākamajās nodarbībās, lai meklētu risināmās problēmas un ģenerētu idejas ar dizaina domāšanas metožu palīdzību.

Uzdodiet grupām praktisku uzdevumu "Problēmu medības". Šo uzdevumu var viegli paveikt gan tiešsaistē, gan fiziskās klases vidē. Sāksim ar individuālu vingrinājumu. Dodiet studentiem 20 minūtes laika, lai viņi uz līmlapiņām pierakstītu atbildes uz zemāk minētajiem jautājumiem. Fonā var būt klusums vai klusa mūzika. Katra ideja tiek pierakstīta uz atsevišķas līmlapiņas.

- 1. Kādas problēmas esmu ievērojis savā apkārtnē? Kas mani kaitina?**
- 2. Ar kādām problēmām saskaras citi cilvēki? Kuras lietas ir neefektīvas un nedarbojas labi? Izpēti to savā tuvumā, pilsētā, sabiedrībā.**
- 3. Kas mani aizrauj? Kādas ir manas prasmes?**

Pēc tam, kad šis uzdevums ir paveikts, turpmāko 10 minūšu laikā grupas dalībnieki viens otram izklāsta savas idejas. Kad visi to ir izdarījuši, palūdziet grupai nobalsot par "labākajām problēmām". Katram grupas dalībniekam ir, piemēram, 3 balsis. Balsis var izmantot, balsojot par idejām, kas radušās, atbildot uz 1. un 2. jautājumu. Balsošanas beigās noteikti parādīsies problēma Nr.1, un grupa turpinās darbu, lai tuvākajās nodarbībās šo problēmu atrisinātu.

Palūdziet studentiem, lai viņi pārdomā savas prasmes (atbildes uz 3. jautājumu), ar kuru palīdzību varētu risināt "uzvarējušo problēmu". Vai viņiem ir pietiekami daudz zināšanu? Vai viņiem ir vajadzīga palīdzība no malas?

3. nodarbība

Attīsti savu ideju ar dizaina domāšanas palīdzību – II DAĻA

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Lietotāja persona	Praktisks uzdevums	20 min
2.daļa	Problēmas definēšana	Praktisks uzdevums	10 min
3.daļa	Problēmas prezentācija	Prezentācija	10 min

Lietotāja persona

Lietotāja persona ir izdomāts un vienlaikus reāls lietotāja profils, kas tiek radīts, lai labāk izprastu to cilvēku dzīvi, vajadzības un vērtības, kuru problēmas studenti risinās. Parasti ir prātīgi izveidot vismaz 3 līdz 5 dažādu lietotāju profilus, bet šajā nodarbībā mēs veidosim 1 vai 2 profilus atkarībā no katras studentu grupas darba ātruma.

Dodiet studentiem uzdevumu izveidot 2 dažādas lietotāju personas, kuru problēmas viņi ir nolēmuši atrisināt (atsaucoties uz iepriekšējo nodarbību). Iesakiet viņiem domāt par īstiem cilvēkiem ar reālām vajadzībām, grūtībām un sapņiem. Būtu labi padomāt par visdažādākajiem lietotājiem, kuru problēmai grupa meklēs risinājumu. Tie ir ne tikai tipiskie lietotāji - pozitīvie piemēri, bet arī galējības un tie, kurus būtu visgrūtāk apmierināt.

Jautājumi lietotāja personas izveidei:

- **Vārds, uzvārds, profesija, vecums**
- **Uzzīmējiet lietotāju**
- **Īss lietotāja dzīvesstāsts (personīga informācija, ģimenes statuss, dzimtā pilsēta, izglītība utt.)**
- **Intereses un vaļasprieki**
- **Vērtības**
- **Vajadzības**
- **Sapņi**
- **Kā jūs varētu uzlabot lietotāja pieredzi?**

Problēmas definēšana

Now ask the groups to agree on a short and specific problem statement where they will synthesise
Palūdziet studentu grupām vienoties par īsu un konkrētu problēmas izklāstu, kurā tiek sintezēta viņu izpratne par problēmu. Problēmas izklāsta izveide palīdzēs grupai savstarpēji vienoties un pareizā veidā uzsākt idejošanu risinājumu meklēšanai. Atgādiniet, ka jādomā par lietotāja personām, ko viņi tikko izveidoja. Tieši kādu lietotāja problēmu grupa vēlas atrisināt? Vai tā nedaudz atšķiras no sākotnējās problēmas, kas tika definēta iepriekšējā nodarbībā, vai arī tā paliek tāda pati? Problēmas definīcija ir viens vienkāršs, konkrēts un īss teikums, kas atspoguļo problēmas būtību. Tas ļauj jums sašaurināt domāšanu, lai nepazaudētu koncentrēšanos uz svarīgākajiem aspektiem nākamajā dizaina domāšanas procesa posmā.

Problēmas izklāsts sākas ar:

“Kā gan mēs varētu...?”

Problēmas prezentācija

Dodiet katrai grupai 1 minūti laika, lai prezentētu tikko definēto problēmu. Šī būs lieliska iespēja, lai uzzinātu, kādas problēmas jaunieši ir definējuši, kā arī gūtu iedvesmu no vienaudžiem.

4. nodarbība

Attīsti savu ideju ar dizaina domāšanas palīdzību – III DAĻA

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Idejošana	Praktisks uzdevums	20 min
2.daļa	Prototipēšana	Praktisks uzdevums	20 min

Idejošana

Idejošana ir viena no jautrākajām nodarbēm radošajā procesā, jo īpaši jauniešiem. Parasti standartveida process būtu jāsāk ar ideju ģenerēšanu. Dizaina domāšana piedāvā alternatīvu un labāku veidu, kā nonākt pie patiešām labām un ilgtspējīgām idejām. Šajā gadījumā uzsvars tiek likts uz empātiju, un process tiek sākts ar lietotāju viedokļa analīzi un problēmu identificēšanu.

Bet šajā procesā ir arī jautrā daļa. Sagatavojiet studentus traku ideju ģenerēšanai. Atgādiniet, ka radošumu un iztēli nevajag ierobežot. Atļauts ir viss, un šajā posmā vajag veidot ideju plūsmu un palielināt to daudzumu. Tāpēc mudiniet savus audzēkņus domāt par kvantitāti, nevis kvalitāti, nekritizēt citu idejas un palikt atvērtiem dažādām nestandarta idejām. Fonā uzlieciet labu mūziku, un lai idejošanas process sākas!

Ļaujiet 10 minūtes ģenerēt 10 individuālas idejas. Sāksim ar individuālu prāta vētru, lai ļautu pat pašiem klusākajiem un kautrīgākajiem paust savu radošumu. Katra ideja jāpieraksta uz atsevišķas līmlapiņas.

Kad tas ir izdarīts, dodiet vēl 10 minūtes laika, lai studenti apmainītos ar tikko ģenerētajām idejām. Pēc tam organizējiet balsošanu par labākajām idejām. Rezultātā jānonāk pie 3 līdz 5 labākajām idejām (katram studentam ir 3 balsis).

Kā gāja? Vai esat apmierināts ar studentu radošo garu un neskaitāmām idejām piepildītu telpu? Tas ir tik vienkārši, vai ne?

Prototipēšana

Prototips ir produkta veidošanas agrīns paraugs, modelis vai izmēģinājums, lai testētu koncepciju vai procesu. Prototips tiek veidots, lai:

- ātri un lēti padarītu idejas taustāmas, pirms tajās iemīlamies un lieki iztērējam naudu;
- testētu un saņemtu atsauksmes pirms secinājumu izdarīšanas par savas idejas vienreizīgumu;
- izstrādātu, notestētu un pilnveidotu savas idejas agrīnā stadijā;
- eksperimentētu, novērtētu, pilnveidotu un pielāgotu.

Prototipa precizitāte var būt no zemas līdz augstai. Prototipu iespējams izveidot jebkuram produktam, pakalpojumam un procesam. Šajā brīdī, kad vadāt savus studentus caur vienkāršotu dizaina domāšanas procesu, iesakām sākt ar zemas precizitātes jeb tā saucamajiem "ātrajiem prototipiem". Tādi parasti tiek veidoti agrīnā posmā, lai izvērtētu tikko ģenerētas idejas. Pirmajiem agrīnajiem prototipiem nav jābūt skaistiem un noslīpētiem, tie ir jārada ātri un vienkārši. Svarīgākais prototipēšanas gala rezultāts ir iespēja testēt prototipus ar reāliem lietotājiem un saņemt atsauksmes pirms pāriešanas uz nākamajiem prototipu atkārtošanas posmiem.

Kā izveidot prototipu, un kādi ir tā veidošanas noteikumi?

Palūdziet studentiem izvēlēties 2 idejas no tām, kuras viņi tikko ģenerēja. Tām tiks veidoti 2 dažādi prototipi.

Sagatavojiet kartonu, krāsainu papīru, vecus žurnālus, šķēres, līmi, līmlenti, dažādus darbarīkus, lietas un materiālus, kas atrodami mājās un jūsu mācību telpā, un mudiniet studentus izmantot savu radošo superspēku, lai īsā laika periodā radītu vienkāršus, jautrus prototipus. Nosakiet laika ierobežojumu, piemēram, 10 minūtes vienam prototipam.

Ja vadāt nodarbību tiešsaistē, izmantojiet [Miro](#) kā kopradīšanas platformu, lai studenti ar saviem prototipiem varētu strādāt digitālā veidā.

Pirmie prototipi - modeļi un paraugi, kas parasti veidoti no pieejamiem materiāliem jūsu skolā vai ofisā, nav ne dārgi, ne vērtīgi. To mērķis ir, lai produkts, pakalpojums, process vai tā daļa tiktu pārbaudīta bez lieliem laika un resursu ieguldījumiem, pēc tam to atkārtojot, līdz paraugs ir sagatavots tāda produkta vai pakalpojuma veidā, ko paredzēts laist tirgū. Prototipi palīdzēs jūsu studentiem sadarboties ar lietotājiem un labāk izprast viņu vajadzības.

Uzdodiet studentiem mājas darbu, lai līdz nākamajai nodarbībai viņi izmēģina prototipus ar reāliem lietotājiem, pēc tam apkopojot rakstveida atsauksmes.

Prototipēšana ir patiesi rotaļīga un līksma nodarbe, kas arī veicina grupas saliedēšanos un palīdz studentiem kā komandai vienoties par risināmo problēmu.

Ieteikumi nākamajai – 5.nodarbībai

5. nodarbība

Veltiet nākamo nodarbību prezentācijām un atgriezeniskajai saitei par iepriekšējās nodarbības paveikto. Jūsu studenti ir lieliski pastrādājuši, un rezultāti ir iespaidīgi. No pilnīgi nekā līdz ātriem prototipiem tikai 3 nodarbību laikā. Ļaujiet viņiem sagatavot 5 minūšu garu prezentāciju par savu ceļu un organizējiet atsauksmju sesiju. Izmantojot šādu pieeju: pozitīvas atsauksmes, konstruktīvas atsauksmes, lietotāju atsauksmes (iejušanās īsta lietotāja ādā). Pēc katras prezentācijas sadaliet atsauksmju devēju lomas. Viens students var sniegt pozitīvas atsauksmes, cits - konstruktīvas, kāds cits - lietotāju atsauksmes. Mainiet lomas pēc katras prezentācijas.

NEFORMĀLĀ MĀCĪŠANĀS/IZGLĪTĪBA UN IZAUGSMES IESPĒJAS

Ievads

Neformālā izglītība un mācīšanās iespējas ļauj jauniešiem attīstīt savas kompetences, prasmes un zināšanas. Ņemot vērā plašās iespējas, kas tiek piedāvātas sociālās inovācijas jomā, arvien pieaugošās brīvprātīgā darba iespējas, kā arī neskaitāmās apmācības un mācību ierīces, kas pieejamas tiešsaistē un bezsaistē, mūsu kā skolotāju, koordinātoru vai jaunatnes darbinieku uzdevums ir organizēt šo informāciju visaptverošā veidā un padarīt to redzamu, pieejamu un pievilcīgu jauniešu acīs.

Šajā tik īpašajā sociālo inovāciju jomā ir daudz izaicinājumu, kuriem ir jābūt pārredzamiem, un tai pat laikā - daudz pārstiegumu, kas vēl jāatklāj. Mēs kā pedagogi esam šīs iedvesmas un izpratnes nesēji. Mēs esam atbildīgi par to, lai jaunieši būtu gatavi šo jomu apgūt. Mums viņi jānudina uz konfrontāciju un atvērtību.

Tādēļ esam izstrādājuši šo moduli, apvienojot iedvesmojošus resursus un darbības, kas, cerams, spēs mobilizēt jūsu jauniešus, lai viņi pārvarētu savu komforta zonu un uzsāktu sociālās uzņēmējdarbības piedzīvojumus. Iedvesmosim viņus padarīt pasauli labāku!

1. nodarbība

Neformālā mācīšanās un izaugsmes iespējas

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Neformālā mācīšanās un sociālā uzņēmējdarbība	Prezentācija	20 min
2.daļa	Iedvesmojošu projektu meklēšana sociālo inovāciju jomā	Individuāls izpētes darbs	20 min
3.daļa	Atrodiet savas intereses sociālo inovāciju jomā	Praktisks uzdevums + mājas darbs	10 min +

Kā neformālā izglītība var uzlabot profesionālo izaugsmi, jo īpaši sociālās uzņēmējdarbības jomā?

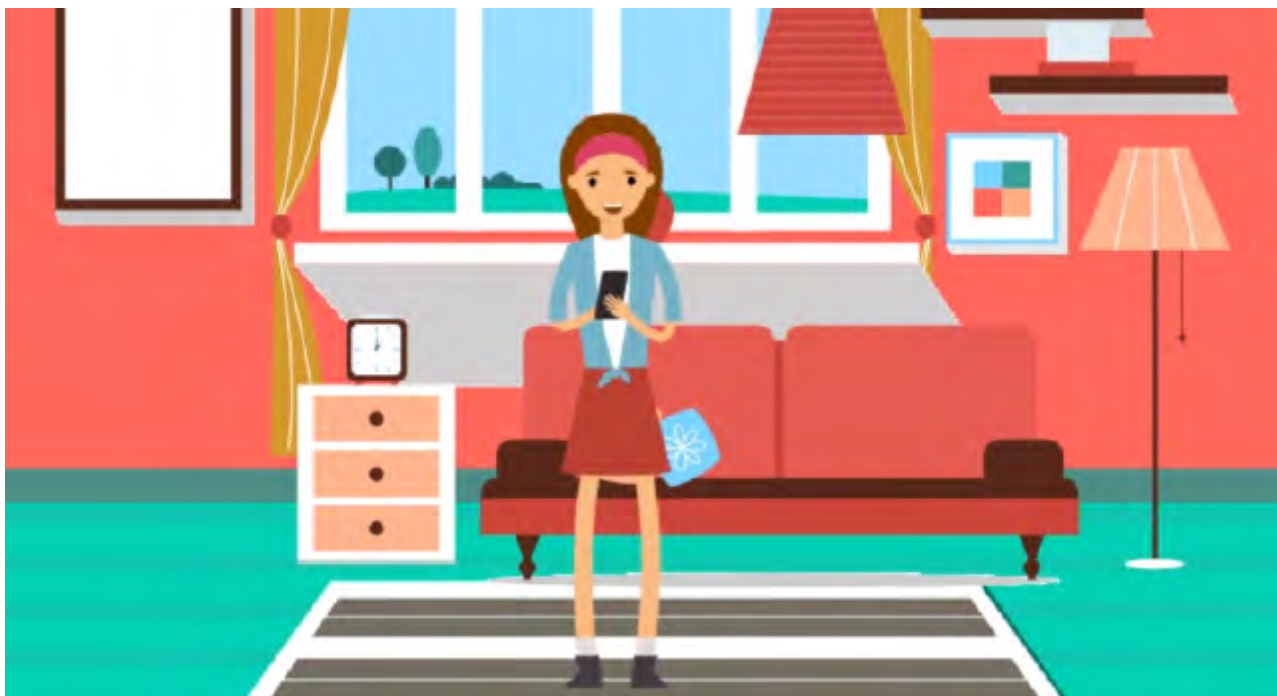
Neformāla mācīšanās, ietverot tādas tēmas kā sociālā inovācija, brīvprātīgs darbs un projektu vadība, sniedz nozīmīgas zināšanas un resursus, kas varētu palīdzēt jauniešiem veidot idejas un projektus saistībā ar pozitīvām sociālām pārmaiņām, uzsākot darbību sociālās uzņēmējdarbības jomā.

Sociālā inovācija nozīmē domāt globāli un darboties vietējā līmenī, ieklausoties sabiedrības viedoklī par to, kas būtu strukturāli svarīgs un nepieciešams. Tā ir ziņkāres veicināšana un radošas domāšanas attīstīšana. Tā mudina padziļināt izpratni par kontekstu, kurā dzīvojam, un par apkārtējo vidi un apzināties vajadzību sadarboties ar citiem, lai veicinātu pārmaiņas un pavērtu ceļu labākai nākotnei.

Sociālā inovācija nav tikai moderna darbības joma. Tā ir perspektīva, aicinājums rīkoties, kas prasa skaidri definētu vērtību un attieksmes kopumu, kā arī stingru apņemšanos no tiem, kas izvēlas sekot šim ceļam. Ja izvēlaties iesaistīties sociālajā inovācijā, jūs izvēlaties sadarboties ar cilvēci un Zemi. Jūs izvēlaties nodarboties ar nākotni. Jūs izvēlaties kļūt atbildīgs un rīkoties cilvēku un planētas ilgtspējas vārdā.

Lai kļūtu par sociālo pārmaiņu radītāju, var mācīties un praktizēties neformālā veidā, patstāvīgi vērojot kontekstu, sarunājoties ar potenciālajiem interesentiem vai apmeklējot iedvesmojošas projektu realizācijas vietas. Var arī sekot strukturētākam mācību ceļam, piesakoties tiešsaistes kursos, vebināros vai citās programmās, kas nodrošina dažāda veida informāciju par ilgtspēju, tehnoloģijām, vadību utt.

Pastāv plašs neformālās apmācības piedāvājums sociālās inovācijas jomā (piemēram, [Unravel Tomorrow Learning Journey](#) un [Becoming a changemaker: Introduction to Social Innovation](#)), kas sniedz noderīgas zināšanas, rīkus un resursus, lai apgūtu pamatprasmju, zināšanu un kompetenču kopumu un kļūtu par sociāliem novatoriem.

Lielākā daļa no tiem paredz šādus soļus:

Individuālais izpētes darbs: iedvesmojošu projektu meklēšana sociālo inovāciju jomā

Jaunie sociālie uzņēmēji jau maina pasauli, un jūs varat iedvesmoties un mācīties, izmantojot viņu pieredzi un projektus! Viņu redzes lauks ir plašs: daži viņu projekti ir lokāli, citi - starptautiski. Piemēram, var atrast sociālos uzņēmumus, kas:

- **Pārveido bioloģiski nenoārdāmus atkritumus par moderniem aksesuāriem;**
- **Ražo bērnu apavus, kas ir pielāgojami un palielināmi līdz pat pieciem izmēriem un tos var valkāt līdz pieciem gadiem;**
- **Risina klimata pārmaiņu un pārtikas nepietiekamības jautājumus;**
- **Padara veselības aprūpi pieejamāku;**
- **Dod iespēju sievietēm kļūt par līderēm savās kopienās;**
- **Nogādā veselīgu pārtiku uz pārtikas tuksnešiem.**

Sameklējiet vēl kādus iedvesmojošus projektus un izvēlieties 2 vai 3, kurus jums šķiet visinteresantākie. Piemēram, studenti var izpētīt šādu tīmekļa vietni (bet mēs viņus mudinām sērfot tīmeklī, lai atrastu vēl citas): 17 jauni sociālie uzņēmēji [17 young social entrepreneurs](#)

Atrodiet savas intereses sociālo inovāciju jomā

Pēc tam, kad esat veikuši izpēti un uzzinājuši par dažādiem sociālās inovācijas projektiem, prezentējiet izpētes kopsavilkumu grupai/klasei. Norādiet, kuri no šiem projektiem vislabāk atbilst jūsu interesēm (vai sociālajām problēmām), un paskaidrojiet, kāpēc. Vai esat gatavi izaicinājumam radīt savu sociālās inovācijas projektu?

Pēc prezentācijām dalībnieki tiek aicināti pārdomāt (un par to uzrakstīt) šos divus jautājumus (kas nodrošinās 4.nodarbības saturu):

- **Padomā par vietu/vidi, kurā dzīvo. Vai vari identificēt problēmu, kas būtu jāatrisina? Kaut kas tāds, kas atbilst tavām interesēm/zināšanām? Varbūt tie ir dzīvnieki, satiksme, mājoklis, (un) nodarbinātība, vide? Kad problēma ir definēta, uzzīmē attēlu: sistēmu, kurā šī problēma ir radusies, un attiecības starp visiem iesaistītajiem elementiem.**
- **Pēc tam mēģini identificēt cilvēkus, organizācijas, apvienības savā kopienā (resursus), kas ir saistīti ar šo problēmu un varētu tev palīdzēt rast risinājumu.**

2. nodarbība

Brīvprātīgais darbs un neformālā mācīšanās

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Brīvprātīgā darba priekšrocības un izaicinājumi	Prezentācija un tekstu lasīšana	25 min
2.daļa	Kā brīvprātīgais darbs var palīdzēt mainīt pasauli	Video skatīšanās	10 min
3.daļa	Debates par brīvprātīgo darbu	Praktisks uzdevums + mājas darbs	5 min +

Brīvprātīgais darbs kā veids savu prasmju, zināšanu un kompetenču attīstīšanai, izmantojot neformālo mācīšanos

Vēl viens veids, kā uzlabot savu profesionālo izaugsmi, ir iesaistīties brīvprātīgajā darbā: palīdzēt cilvēkiem, kam tas nepieciešams, iesaistīties kādu nozīmīgu problēmu risināšanā un dot labumu sabiedrībai. Lai gan ir labi zināms, ka šī ir laukietilpīga nodarbe, pētījumi liecina, ka ieguvumi no tās pārsniedz trūkumus. Zinātniskie pētījumi liecina, ka “dažādas veiksmīgas brīvprātīgo darba programmas pusaudžiem, kā arī skolas sniegtais atbalsts šajā jomā, veicina gan sekmes mācībās,

gan socializēšanos. Brīvprātīgā darba rezultātā samazinās skolēnu nesekmība, grūtniecības iespēja pusaudžu vecumā, mācību pārtraukšana un skolas pamešana, uzlabojas lasītprasme, ceļas pašapziņa un uzlabojas attieksme pret sabiedrību” (fragments no pētījuma [The impacts of volunteering in the young volunteers](#)).

Lai sāktu pētīt brīvprātīgā darba iespējas, vispirms jāizpēta savas intereses un mērķi un jāuzdod sev dažī būtiski jautājumi, kas ir ļoti noderīgi, lai noteiktu prioritātes brīvprātīgā darba iespēju meklēšanai, piemēram:

- Ar ko tu vēlētos strādāt (piemēram, ar pieaugušajiem, bērniem, dzīvniekiem, humānās palīdzības organizācijām, ...)?
- Vai tu labāk strādātu komandā vai vienatnē?
- Vai tu gribētu darboties aizkulisēs vai arī dotu priekšroku redzamākai lomai?
- Cik daudz laika brīvprātīgā darbam tu vēlētos veltīt?
- Kādas savas prasmes tu šajā brīvprātīgajā darbā varētu pielietot?
- Kādas problēmas, kuras būtu jāatrisina, tev šķiet visbūtiskākās?

[Izlasī šo tekstu un mēģini atbildēt uz augstāk minētajiem jautājumiem:](#)

Kā brīvprātīgais darbs var palīdzēt mainīt pasauli

Noskaties šo video - Trišas Skruala (Trishya Screwvala) lielisko uzstāšanos TEDxChennai par iemesliem, kāpēc brīvprātīgais darbs ir tik transformējoša pieredze:

[TEDxChennai talk](#)

Debates par brīvprātīgo darbu

Kopā ar grupu/klasi apspriediet galvenās idejas, kas minētas šajā TEDx runā, kuru tikko noskatījāties. Vai esat kādreiz domājuši par šādu iespēju? Vai plānojat iesaistīties brīvprātīgajā darbā? Kādas aktivitātes jūs gribētu veikt?

Pēc diskusijām aiciniet studentus pārdomāt zemāk minētos divus jautājumus un uzrakstīt uz tiem atbildes, atgriežoties pie iespējas izstrādāt pašiem savu sociālās inovācijas projektu (tas nodrošinās 4.nodarbības saturu):

- Skatoties uz savu kopienu/sabiedrību un ņemot vērā iepriekšējās atbildes, ko uzrakstīji par iespējamo sociālās inovācijas projektu, kādas būtu galvenās atšķirības starp cilvēkiem, organizācijām, asociācijām? Vai tev būtu jāstrādā ar viņiem visiem, lai rastu risinājumu definētajai problēmai?
- Atskatoties uz dizaina domāšanas principiem, ko apguvi III modulī, kā, tavuprāt, šī metodoloģija varētu palīdzēt izstrādāt savu sociālās inovācijas projektu?

3. nodarbība

Projektu vadība

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Sava projekta koncepcijas izstrāde un vadība	Prezentācija un video	15 min
2.daļa	AGILE pieeja	Prezentācija un individuālā izpēte	20 min
3.daļa	Eksperimentālu projektu vadība	Praktisks uzdevums + mājas darbs	5 min +

Sava projekta koncepcijas izstrāde un vadība

Projektu vadība ir prakse, kuras mērķis ir sekmīgi īstenot projekta prasības un mērķus, izmantojot zināšanas par attiecīgo procesu, prasmēm, rīkiem, rezultātiem un metodēm.

Projekts ir virkne uzdevumu/aktivitāšu, kas jāizpilda, lai sasniegtu konkrētu mērķi vai iznākumu, kas ir vienkāršs vai sarežģīts. Projektus var atrast gan darbā, gan ikdienas dzīvē (piemēram, sagatavot izpētes ziņojumu par kādu konkrētu tēmu vai izplānot atvaļinājumu), un tos ir nepieciešams vadīt. Atkarībā no sarežģītības pakāpes, projektus var vadīt viena vai vairākas personas.

Projektu vadībā ir četri posmi:

1. Mērķu izvirzīšana un progresa novērtēšana

Vispirms skaidri norādiet, kādi ir jūsu projekta mērķi, ko jūs vēlaties sasniegt. Ideālā gadījumā jums būtu jābūt skaidram priekšstatam par to, kāds izskatīsies mērķis, kad projekts beigsies. Šis skaidrais redzējums palīdz saglabāt motivāciju, zinot, kurp dodaties un ko darāt, lai tur nokļūtu.

2. Uzdevumu un to izpildes termiņu noteikšana

Pēc mērķu izvirzīšanas varat noteikt veicamos uzdevumus un definēt skaidrus (un reālus!) termiņus. Šajā brīdī ir jāapraksta arī katram uzdevumam un apakšuzdevumam atvēlētais laiks, resursi un konkrētas aktivitātes – projektu vadībā tas ir būtiski. Līdz šī posma beigām jums vajadzētu sastādīt rīcības plānu, kurā ir iekļauti plānotie resursi (un grupas dalībnieki, ja tas ir sadarbības projekts). Ja strādājat ar citām ieinteresētajām personām, jums vajadzētu arī norādīt šo personu lomas un starp tām sadalīt aktivitātes un pienākumus.

3. Stratēģiju izvēlēšanās un īstenošana

Tagad ir laiks izvēlēties konkrētas stratēģijas projekta mērķu sasniegšanai, ko būs iespējams realizēt izpildot uzdevumus. Tagad ir laiks veikt izpēti, izmantojot dažādus plānošanas rīkus, daloties ar idejām un dokumentiem un efektīvi īstenojot izvēlētas stratēģijas.

4. Monitorings, pielāgošana un problēmu risināšana

Pat labākā stratēģija pasaulē var izgāzties, tāpēc projektu vadītājiem jābūt gataviem rīkoties arī gadījumā, ja viss nenotiek tā, kā plānots. Tad ir svarīgi, lai jūs bieži pārbaudītu projekta rezultātus un termiņus, lai garantētu, ka augstas kvalitātes rezultāti tiek iegūti plānotajā laikā. Šādos brīžos ir būtiski risināt problēmas un domāt kritiski, un tas var nozīmēt sākotnējo mērķu pārskatīšanu.

Noskatieties šo Džona Spensera Iso video par projektu vadības četriem posmiem:

[Četri projektu vadības posmi](#)

AGILE pieeja

Jums varētu noderēt kāda ļoti īpaša pieeja projektu vadībai - AGILE pieeja. Izmantojot AGILE procesu, projekti tiek vadīti, atkārtojot darbības. Šo pieeju bieži izmanto programmatūras izstrādes projektos, lai veicinātu ātrumu un pielāgošanās spēju.

AGILE atšķiras no "tradicionālās" pieejas projektu pārvaldībā ar to, ka tā ļauj sistemātiski pielāgot stratēģijas un procesus visa projekta laikā. AGILE filozofijas galvenie principi ir šādi:

- **Paļaušanās uz kvalificētiem cilvēkiem un laba sadarbība starp viņiem un klientu;**
- **Projektu vadības procesa sadalīšana mazākās daļās, kas ļauj noteikt prioritātes;**
- **Sistemātiska pielāgošanās projekta mērķiem saskaņā ar klienta veikto rezultātu novērtējumu;**
- **Plānošanas un izpildes integrēšana ļauj izstrādāt organizatorisku domāšanas veidu, kas veicina kvalitātes uzlabošanu.**

Izpētiet AGILE pieeju vēl vairāk, izlasot par to un noskatoties šo video:

AGILE pieeja

Eksperimentālu projektu vadība

Izmantojot četrus projekta vadības posmus, izplāno kādu no savas ikdienas dzīves projektiem. Vari izplānot brīvdienu, īpaši svarīga eksāmena kārtošānu (piemēram, lai tiktu uzņemts ļoti selektīvā kursā, kurā vēlies pieteikties), gatavošanos darba intervijai, pieteikuma rakstīšanu finansējuma saņemšanai no kāda fonda, vai arī jebko citu, kas tev ir svarīgs šobrīd vai tāds būs tuvākajā laikā.

Pēc šīs nodarbes aiciniet studentus pārdomāt divus zemāk minētos jautājumus un uzrakstīt uz tiem savas atbildes (tas nodrošinās 4.nodarbības saturu), atgriežoties pie iespējas izstrādāt pašiem savu sociālās inovācijas projektu:

- **Vai tavš projekts apstrīdēs sistēmas darbības esošos noteikumus? Kā? Un vai esi gatavs ar to nodarboties? Ja nē, kā tu vari uzlabot savas prasmes, lai veiksmīgi pārvarētu šo izaicinājumu?**
- **Vai ilgtermiņā tu spēsi mērogot savu projektu? Vai vari iztēloties, kādā veidā to darīsi?**
- **Uz nākamo nodarbību sagatavo prezentāciju, izmantojot savas atbildes uz iepriekšējo mājas darbu jautājumiem (1.nodarbība, 2.nodarbība un 3.nodarbība). Sagatavo radošu, pievilcīgu un unikālu prezentāciju!**

4. nodarbība

Sociālās inovācijas projekta izstrāde

	Tēma	Formāts	Laiks
1.daļa	Studentu prezentācijas – atbildes uz mājas darbā uzdotajiem jautājumiem	Studentu prezentācijas	35 min
2.daļa	Kā kļūt par pārmaiņu radītāju	Prezentācija	5 min

Studentu prezentācijas – atbildes uz mājas darbā uzdotajiem jautājumiem

Visi studenti prezentē savas atbildes un pārdomas, kas radušās pildot mājas darbu. Ja iespējams, var uzsākt diskusiju par jautājumiem, kas radušies prezentāciju laikā, ar mērķi pastāstīt vairāk par konkrētām koncepcijām un metodēm, kas tika apskatītas iepriekšējās nodarbībās. Tādējādi iespējams paaugstināt studentu kompetenci un papildināt zināšanas.

Kā kļūt par pārmaiņu radītāju

Kā jau iepriekš minēts, tiešsaistē un bezsaistē ir pieejams daudz informācijas, kas palīdzēs jums kļūt par pārmaiņu radītāju. Jūs to varat darīt neoficiāli vai formālākā veidā, bet šeit minētie daži nelieli soļi var palīdzēt uzsākt darbu:

1. Uzrakstiet misijas formulējumu.
2. Izpētiet konkrēto jomu.
3. Uzrakstiet sava unikālā piedāvājuma koncepciju.
4. Pajautājiet ģimenes un draugu viedokli par savu ideju un palūdziet viņu atbalstu.
5. Attīstiet savu biznesa modeli.
6. Meklēt iespējamus finansējuma avotus.
7. Uzrakstiet darbības plānu (un pieturieties pie tā).

Šis ir paraugs, kuru, ja gribat, varat izmantot. Lai veicas šajā ceļojumā!

FUTURE SKILLSET *academy*

Autori:
Signe Adamoviča
Līva Stūrmane
Isabel Gomes
Ligita Adamoviča
Gints Klāsons

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.